

MUS2605 - Populærmusikkstudier

Produksjonsstrategier, lydmarkører og identitetsforhandlinger

Produksjonsstrategier, lydmarkører og identitetsforhandlinger

- Hvordan teknologisk utvikling har påvirket musikken gjennom det innspilte mediet
- Hvordan dette kommer til uttrykk som kulturelt kodet musikalsk lyd gjennom historien
- Hvordan denne utviklingen i seg selv også har blitt brukt retrospektivt - i form av det vi kan kalle lydmarkører
- Hvordan disse mekanismene bidrar i forhandlinger om musikalsk identitet

Identitetsforhandlinger

- Identitet som prosess, heller enn en iboende, medfødt kvalitet: «a process with multiple sites for becoming and being» (Judith Halberstam 1998: 21)
- Markør som merkelapp - bidrar til eliminasjon av alternative tolkninger
- Visuelt: svart/hvit, norsk/utenlandsk, kvinne/mann - dikotomier, problem: krever klare valg i henhold til gitte prosentsatser
- Lydmessig:
 - Sted: Representasjon av nasjonal identitet, lokalt/globalt, gjennom ulike sound, men også gjennom sjangere som f.eks. world music
 - Tid: Representasjon av epoker i pophistorien, ofte tiår, og ofte knyttet til teknologisk utvikling

Lydmarkører

- Definisjon: musikalske koder som er historisk fundert i en gitt kontekst, og som, gjennom rekontekstualisering tjener et narrativt formål i innspilt musikk.
- Identifikasjon:
 - Auditivt potensiale: nærlesing av musikalsk tekst for å identifisere potensielt betydningsfulle musikalske koder
 - Kontekstuell påvirkning: idenfisere historiske og biografiske aspekter som danner det kontekstuelle rammeverket for lydmarkørene
 - Diskursforming: beskrive hvordan lydmarkører konstruerer, og blir konstruert for å tjene et narrativt formål i innspilt musikk

Historisk fundering (lineær konstruksjon)

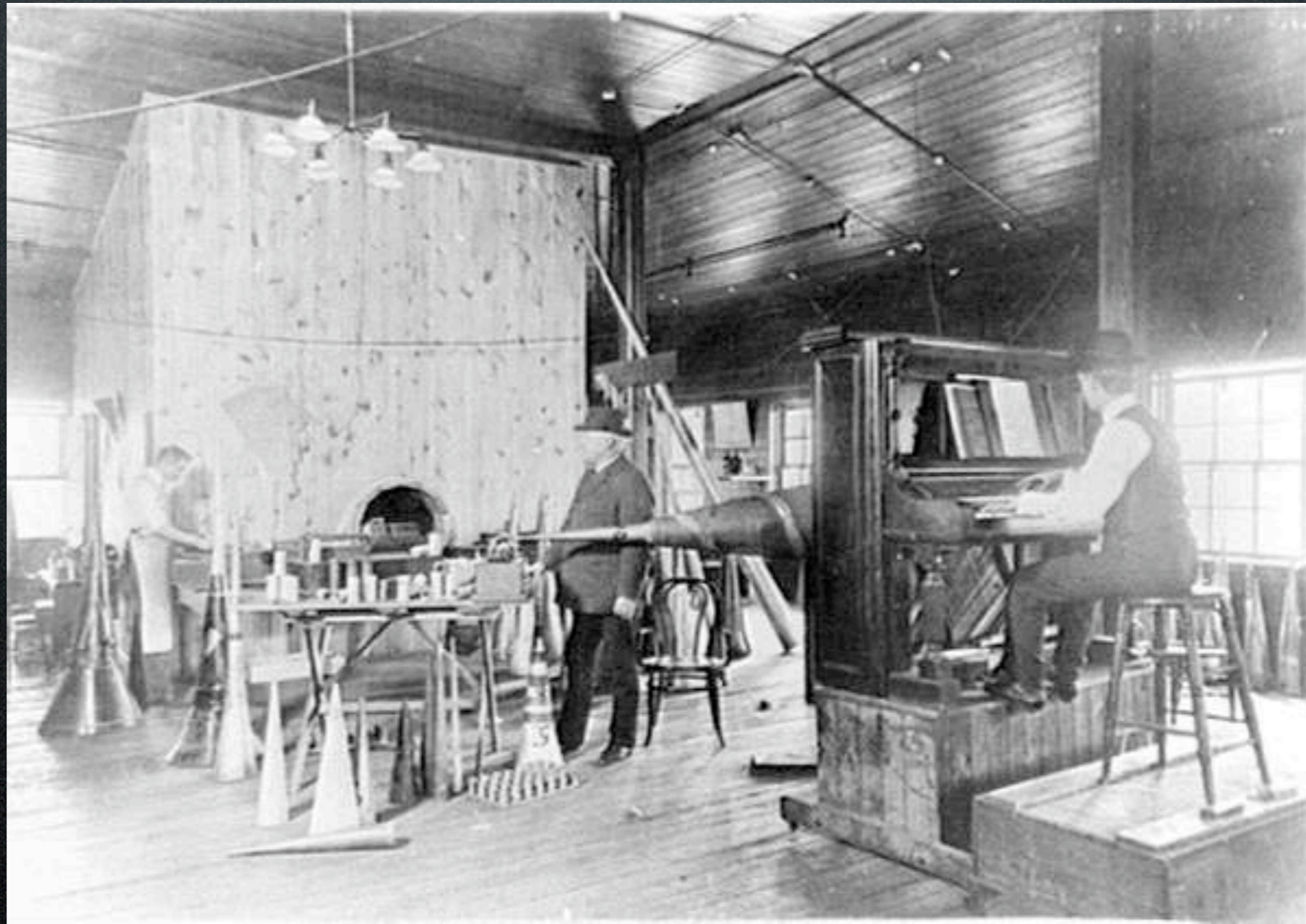

Tomas Edisons fonograf: Både innspilling og avspilling, tinnfoliebelagt sylinder – senere erstattet av voks (mindre støy, bedre lyd, bedre holdbarhet, utskiftbar) – Bell og Tainter, el. motor eller fotpedal erstattet sveiv.

Rundt 1890: Grammfonplaten - Emile Berliner, én opptaksmaskin, én avspillingsmaskin, kopieringsmuligheter; grunnlag for masseproduksjon.

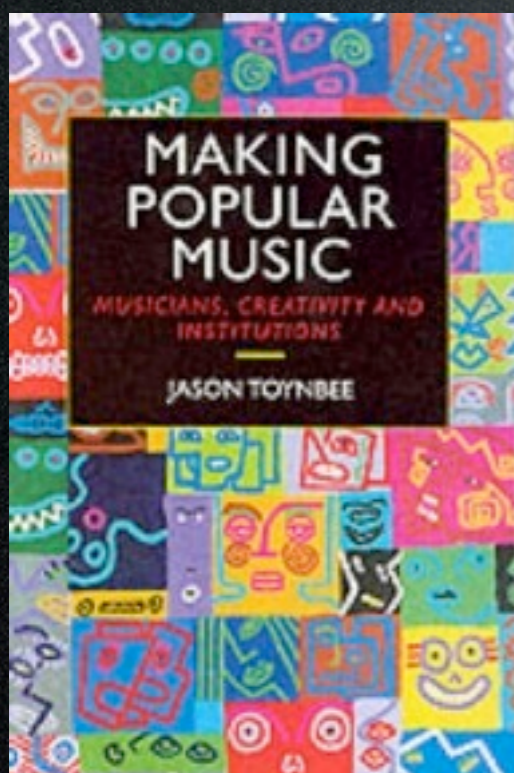
Edisons opptaksrom 1905
- opptak med horn

Sousa Band: «Glass in Hand Polka» (1890-tallet)

Jason Toynbee (2000)
*Making Popular Music: Musicians,
Creativity and Institutions*
London: Arnold

Perioder i teknologiutviklingen (Toynbee 2000)

- Ca 1920-50: Ventriloquism (buktalereffekt) gjennom innspilling - metafor for den gradvis økende avstanden mellom lydkilde og det opplevde
- Ca 1950: Båndteknologi - Innspilling på bånd fører til større grad av konstruksjon av virtuelle rom - bedre lyd kvalitet
- Ca 1980: Digital tidsalder: ulike former for manipulasjon av tid og rom styrkes gjennom teknologiens nye muligheter

Tre hovedtendenser:

- Dokumentarisk: Ideen om å bære videre sannheten om en original, umediert fremføring er idealet
- Ventriloquism: Aktualiserer forholdet mellom instrument og kropp gjennom den gradvis økende avstanden mellom lydkilde og det opplevde uttrykket - innspillingen som original
- Technosphere: Rammeverk for kreativitet: Konstruksjonen av auditive miljøer

Technosphere:

“... a domain of imaginary possibilities and constraints which lies between performance on one side and more or less remote reception of sound on the other.a. The technosphere is thus premised on the idea of a performative or dislocation, but also a belief on the part of musicians that this might be bridged” (Toynbee 2000: 69)

Dokumentarisk tendens

- Mangel på oppfinnsomhet heller enn mangel på teknologiske muligheter
- Konservatisme: Gjengivelse av eksisterende materiale heller enn produksjon av noe nytt
- Samtidig: økende demokratisering gjennom **spredning** og **krySTALLisering** av stilarter og idiomer

Spredning

- Paradigmeskifte i 1920-årene
- Fra horn til elektriske mikrofoner
- Lytting til plater og radio i tillegg til å lese noter og gå på konserter
- Økende deltakelse
- Kulturutveksling: Hvite musikere får muligheten til å studere og kopiere 'svarte' musikkstiler

Krystallisering

- Tidsbegrensning - formalisering av lengde og form på sanger (så vel blues som klassisk musikk)
- Imitasjon av plateinnspillinger - f.eks. nasal vokalstil allerede på 1920-tallet (Ida Cox)
- Nærlytting - ikke kun etterlikning, men heller en intensivering av stilidiomer
- Nye stilarter basert på innspillinger - mer nyanserte 'sound'

Rekonstruksjon av opptak med The Carter-family fra 1927
(fra BBC-serien *Lost Highway: The Story of Country Music*)

Ventriloquism

- Embodiment - forståelsen av stemme som instrument, men også som kropp
- Transmission
 - Fra forsterkning av dokumentarisk tendens gjennom å gjenskape konsertsettet i større innspillinger til estetiske mottrekk muliggjort av innspillingsmediet:
 - Crooning (forbudt i BBC så sent som i 1936)
 - Scatting
 - Vokalisering av instrumenter
- Projective mode - som en motsetning til dokumentarisk
 - Avgrensning og separasjon fra publikum i studio
 - Publikum får samtidig et nærere forhold til mediert lyd gjennom plater og radio

Manipulering av lyden med utgangspunkt i
båndteknologi - konstruksjon av virtuelle rom:

- Tape echo, multi tracking (Les Paul)

Manipulering av lyden med utgangspunkt i tape-teknologi - konstruksjon av virtuelle rom:

- Tape echo, multi tracking (Les Paul)
- Flanging/artificial double tracking (George Martin)

Manipulering av lyden med utgangspunkt i tape-teknologi - konstruksjon av virtuelle rom:

- Tape echo, multi tracking (Les Paul)
- Flanging/artificial double tracking (George Martin)
- Phasing: To identisk like tape-kopier avspilt på to synkroniserte tape-maskiner – istedenfor å benytte vari-speed-kontroll (som med flanging) ble det surret ekstra tape rundt den ene spolen. Dette skapte en konstant variasjon og førte de to kopiene ut og inn av fase med hverandre, noe som igjen førte til tidvis kansellering av ulike frekvenser.

Eks: Small Faces: 'Itchycoo Park' (1967)
- hele lydbildet behandlet.
- karakterisert som psykedelisk pop (lydmarkør?)

Manipulering av lyden med utgangspunkt i tape-teknologi - konstruksjon av virtuelle rom:

- Tape echo, multi tracking (Les Paul)
- Flanging/artificial double tracking (George Martin)
- Phasing: To identisk like tape-kopier avspilt på to synkroniserte tape-maskiner – istedenfor å benytte vari-speed-kontroll (som med flanging) ble det surret ekstra tape rundt den ene spolen. Dette skapte en konstant variasjon og førte de to kopiene ut og inn av fase med hverandre, noe som igjen førte til tidvis kansellering av ulike frekvenser.
- Liknende former for manipulering også i jazz, men her skjedde det i større grad i henhold til et dokumentarisk ideal. Manipuleringen skulle altså i mindre grad bidra til å skape virtuelle rom.

Fra "Modulations" (2003)

1970-tallet

- Økt sofistikering av produksjonsapparatet
- Jakten på ett enkelt, fullt lydbilde
- Tosidige implikasjoner for rock:
 - Omfattende kontroll over komposisjonsprosessen (jfr studioet som instrument - Macero)
 - Kontroll ble også et kompositorisk element

Pink Floyd: Dark Side of the Moon (73)

Studio: Abbey Road, tekniker: Alan Parson.

Roger Waters tok tilfeldige medarb. inn i studio og stilte ulike spørsmål – svar de likte godt kom med på plata - skapte helhet. ("There's no dark side of the moon, really, as a matter of fact it's all dark."). Crossfade mellom spor.

Money – laget over en rytmisk loop i 7/4-takt – lyd av kasseapparat, revet papir, pose med mynter mot studio-gulv, telefonlyd fra lydarkiv.

Us and Them - Ekkobruk. Skape rom. Enkelt - eksakt.

Gilmours romlige gitarlyd – stort sett formet via eff. og forst. – lite etterarb.

Originalt også mikset til 4 spor - Quad - kvadrofoni

1970-tallet

- Økt sofistikering av produksjonsapparatet
- Jakten på et enkelt, fullt lydbilde
- Tosidige implikasjoner for rock:
 - Omfattende kontroll over komposisjonsprosessen (jfr studioet som instrument - Macero)
 - Kontroll som kompositorisk element
- Utviklingen av en rock-elite
- Fragmentering og gjennomkomponering av tid og sted som narrativ effekt - 50 år senere enn i filmen

Programmed beats in the new age of dance (1980-tallet)

- Økende kapitalisering av kulturell produksjon
- Teknologiske nyvinninger:

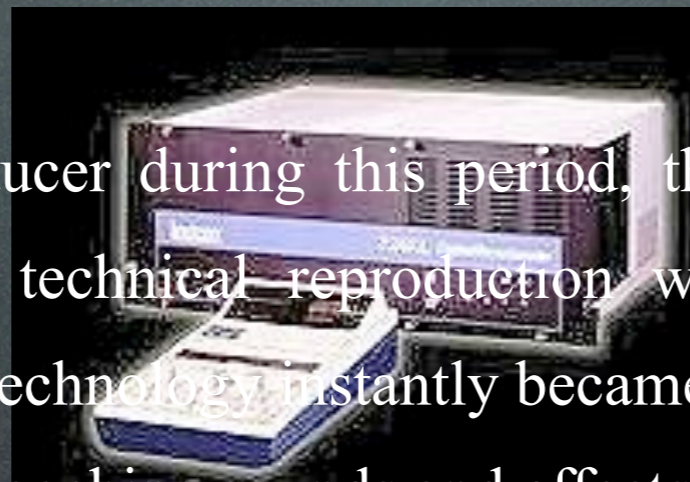
Fairlight

Den digitale synthesizeren - Yamaha DX7

MIDI

Trommemaskinen

“For many musicians and producer during this period, the sound possibilities arising from these new modes of technical reproduction would redefine compositional thinking. In this way digital technology instantly became an inspiration for processing compositional ideas and approaching sounds and effects in new ways.” (2002: 4)

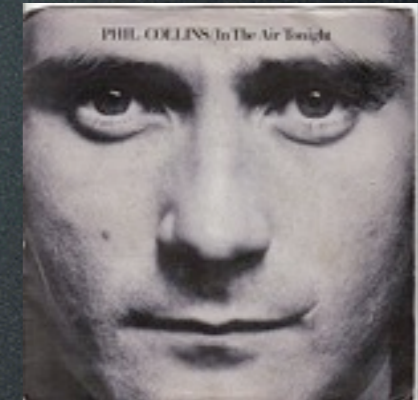
Programmed beats in the new age of dance

- Økende kapitalisering av kulturell produksjon
- Teknologiske nyvinninger
- To hovedeffekter:
 - Utvisking av forskjellene mellom teknikere og musiker
 - Desentralisering og forflytning av produksjonsapparatet
- Formaliserte estetiske karakteristika i samsvar med utviklingen av ny teknologi:
 - Maskinelle konnotasjoner inkorporert i estetikken til ny dansemusikk
 - 'Dehumanized' innfallsvinkel til å lage musikk

Hugh Padgham: Gated skarptrommelyd.

SSL (Solid State Logic) – (slutten av 70-tallet) – ny standard for miksekonsoll med noise gate og kompressor innebygd i hvert enkelt spor.

Eks.: Phil Collins: *In the Air Tonight* (1981)

Trevor Horn: Fra Buggles (*Video Killed the Radio Star*) og Yes til ABC, Frankie Goes to Hollywood – ZTT – Grace Jones, Propaganda.

Ekstrem lyd og originalitet – mål: Fange oppmerksomhet, bevege.

(Se Timothy Warner (2003): *Pop Music: Technology and Creativity: Trevor Horn and the Digital Revolution*)

Eks.: Frankie Goes To Hollywood: *Two Tribes* (1985)

Coda

- Teknologi overlapper og sammenfaller alltid med kulturelle og sosiale faktorer
- Validering av ny musikkteknologi er ofte knyttet til spesifikke og ofte sjangerbaserte kulturer.
- Preget av uforutsigbarhet - feil og ikke-intendert bruk av teknologien spiller en sentral rolle

“(…), what is extraordinary about popular music making is its continuing technological reflexivity.” (Toynbee 2000: 101)

Simon Reynolds (2011)

Retromania: Pop Culture's Addiction to its Own Self

If only it was just the old music and old musicians coming back, in archived form or as reanimated performers. But the 2000s was also the decade of rampant recycling: bygone genres revived and renovated, vintage sonic material reprocessed and recombined. Too often with new young bands, beneath their taut skin and rosy cheeks you could detect the sagging grey flesh of old ideas. (Reynolds 2011: xi)

Simon Reynolds (2011)

Retromania: Pop Culture's Addiction to its Own Self

If only it was just the old music and old musicians coming back, in archived form or as reanimated performers. But the 2000s was also the decade of rampant recycling: bygone genres revived and renovated, **vintage sonic material reprocessed and recombined**. Too often with new young bands, beneath their taut skin and rosy cheeks you could detect the sagging grey flesh of old ideas. (Reynolds 2011: xi)

Simon Reynolds (2011)

Retromania: Pop Culture's Addiction to its Own Self
Garage-punk resurgence: The Hives, The White Stripes, The Vines

Vintage soul-style: Amy Winehouse, Duffy, Adele

Eighties synth pop: La Roux, Little Boobs, Lady Gaga

Spørsmål om klasse: «...where retro truly reigns as the dominant sensibility and creative paradigm is in hipsterland, pop's equivalent to highbrow» (Reynolds 2011: xix)

«At the start of that period [1977 and onwards], and right in the heart of mainstream with artists such as Kate Bush, The Police, Bowie and Peter Gabriel, musicians were spurred by the desire to create something never heard before. But from the mid-eighties onwards, gradually but with increasing momentum, that changed into an impulse to create something very much heard before, and moreover to do it immaculately, accurately in every last detail»

Forutsetninger

- Technosphere i stadig utvikling - rammeverket for toleranse for ny teknologi endres kontinuerlig
- Kontinuerlig teknologisk refleksivitet i produksjonsprosessen (analog/digital, vintage, retro, spørsmål knyttet til autenticitet)
- Tegn til avslutning og stabilisering? (Bijker 1997) - (der man når et punkt i utviklingen der nye tilskudd danner grunnlaget for tilbakeblikk og sammenlikninger heller enn å videreutviklinge konseptet)
- Eks: Elektriske gitarer og forsterkere, analoge syntesizere, mikrofoner, vokalteknikker/sangstil, sound

Joy Division (1977-80)

- Sted/tidsepoke:
 - Manchester, sent 1970-tall
 - Konstruksjonen av sted (Manchester)
 - Forholdet mellom 'holdningen' i musikken og 'stemningen' i byen - gjensidig dialogisk prosess (mythscape)
- Sosiokulturell forankring:
 - Post-punk (1977-1980)
 - Rekontekstualisering av sjangerkoder fra punk, lydmarkører gjennom en ny 'innstilling':

Punk enabled you to say “Fuck You”. But somehow it couldn’t go any further. It was just a single venom, a one-syllable, two-syllable phrase of anger, which was necessary to reignite rock & roll. But sooner or later, someone was going to say more than “Fuck you”. Someone was going to want to say “I’m fucked”. And it was Joy Division who were the first band to do that. They used the energy and simplicity of punk to express more complex emotions. (Tony Wilson, quoted in Gee 2007)

Joy Division (1977-80)

- Produksjonsstrategier

- «Utrent» fremføring (band, empati), maniert vokalitet (Ian Curtis, biografisk tilstedeværelse)
- Teknologiske forutsetninger, perfektionert produksjon (Martin Hannett) - Strawberry Studios, Helios mikser, AMS Digital Delay
- Tragiske omstendigheter: Ian Curtis dør 18.mai, 1980 - kun uker før bandet skal ut på en lengre USA-turné.
- Simon Reynolds har uttalt at bandets tragiske skjebne var «made for instant myth» (Reynolds 2005: 118)
- 'Love Will Tear Us Apart' kommer ut 13 dager senere
- Kulturelle 'tilbakeblikk' gjennom 2000-tallet som på ulike måter også bidrar til å manifestere/stabilisere denne mytekonstruksjonen:
 - Filmer: 24 Hour Party People (2002), Control (2007)

Eksempel på fremstilling av samarbeidet med Martin Hannett
(fra *24 Hour Party People*, 2002)

Joy Division (1977-80)

- Produksjonsstrategier

- «Utrent» fremføring (band, empati), maniert vokalitet (Ian Curtis, biografisk tilstedeværelse)
- Teknologiske forutsetninger, perfektionert produksjon (Martin Hannett) - Strawberry Studios, Helios mikser, AMS Digital Delay
- Tragiske omstendigheter: Ian Curtis dør 18.mai, 1980 - kun uker før bandet skal ut på en lengre USA-turné.
- Simon Reynolds har uttalt at bandets tragiske skjebne var «made for instant myth» (Reynolds 2005: 118)
- 'Love Will Tear Us Apart' kommer ut 13 dager senere
- Kulturelle 'tilbakeblikk' gjennom 2000-tallet som på ulike måter også bidrar til å manifestere/stabilisere denne mytekonstruksjonen:
 - Filmer: 24 Hour Party People (2002), Control (2007)
 - Musikk: White Lies (2008), Interpol (2004)

Interpol: 'Slow Hands' (2004)

White Lies: 'To Loose My Life' (2008)

Lydmarkører og produksjonsstrategier

- Markører oppstår idet koder eller tegn brukes i en ny kontekst (re-kontekstualisering)
- Kodene trenger ikke knyttes til sjanger - kanskje snarere til stiltrekk eller sound
- Kan spores til stemme, instrument eller teknologi (nært knyttet sammen, men for analysens skyld er det oversiktsskapende med en deling)

Lydmarkører og produksjonsstrategier

- Lyden av tidsepoker eller steder som narrativt virkemiddel - produksjonsstrategi
 - Teknologisk og instrumentalt fundert - stiltrekk, sound/estetikk,
 - Vokalproduksjon (stil, sound, teknologisk manipulering - iscenesettelse)
 - Forholdet mellom tekstlig og musikalsk innhold
 - Anerkjennelse av at det som skjer bak sangeren også har stor betydning for meningen i det som formidles

Hvordan og hvorfor? Konkluderende bemerkninger

- Mulighet for identifikasjon av lydmakrører i overganger fra en stil til en annen - rekontekstualisering
- Tids- og stedsaspektet blir viktig – og rollen lyden spiller gjennom kulturell koding
- Historiografisk perspektiv som en inngangsport til å studere verdivurderinger av musikalsk lyd over tid
- Formål: Å finne metoder for å stille spørsmål ved gitte sannheter om autenticitet, fremføring, inspilling osv. med musikken som dreiemoment. Med utgangspunkt i musikkteknologi, kan det fortelle oss mye om moralske og estetiske vurderinger knyttet til musikalsk lyd

